

ન્યુ ગાલા અસાઇનમેન્ટ 2022 સોલ્યુશન

ધોરણ - 10 સામાજિક વિજ્ઞાન

Question Paper – 3

વિભાગ - B

25. આપણે નદીને 'લોક માતા'નું બિરુદ્ધ આપ્યું છે. શા માટે?

- પ્રાચીન ભારતની સંસ્કૃતિ સિંધુ અને રાવી નદીઓને કિનારે વિકસી હતી.
- ગંગા, યમુના, નર્મદા, ગોદાવરી, કૃષ્ણા, કાવેરી વગેરે નદીઓએ ભારતના લોકજીવનને સમૃદ્ધ બનાવવામાં બહુમૂલ્ય ફાળો આપ્યો છે.
- નદીઓ પીવાનું, ઘરવપરાશનું અને ઉદ્યોગો માટેનું પાણી તેમજ સિંચાઈ, વીજળી, જળમાર્ગ જેવી મહત્ત્વની જરૂરિયાતો પૂરી પાડવામાં મુખ્ય ફાળો આપી રહી છે.

- માર્ગનાં વાસણો, મકાનો અને લીંપણ માટે તથા ઉદ્યોગના વિકાસ માટે નદીઓ પાણી પૂરું પાડે છે.
- પ્રાચીન કાળથી નદીઓએ ઉષા અને સંધ્યાનાં ભૂમિકાશ્યો દ્વારા સુંદર પ્રાકૃતિક વારસો આપ્યો છે.
- આમ, નદીની વિવિધલક્ષી ઉપયોગિતાને કારણે આપણે નદીને 'લોકમાતા'નું બહુમાન આપ્યું છે.

26. વ્યક્તિ-પરિચય આપો : નેગ્રીટો

> નેગ્રીટો (હબસીઓ) : કેટલાક ઇતિહાસકારોના મતે નેગ્રીટો અથવા નીગ્રો (હબસીઓ) ભારતના સૌથી પ્રાચીન નિવાસીઓ હતા. તેઓ આફિકમાંથી બલ્યુચિસ્તાનના માર્ગે ભારતમાં આવ્યા હતા. શ્યામ વર્ણ, 4થી 5 કુટ ઊંચાઈ અને માથે વાંકડિયા વાળ એ તેમની શારીરિક વિશેષતા હતી.

27. લોથલના કારીગરો ધાતુમાંથી શું શું બનાવતા હોવાનું જણાયું છે ?

➤ લોથલના કારીગરો તાંબા અને કાંસામાંથી દાતરડાં, શારડીઓ, વળાંકવાળી કરવત, આરો અને સોય જેવાં ઓજારો બનાવતા હોવાનું જણાયું છે. આ ઉપરાંત, તેઓ ધાતુમાંથી વાસણો, મૂર્તિઓ અને પાત્રો બનાવતા. તેઓ યુદ્ધો માટેનાં અસ્ત્રો અને શાસ્ત્રો પણ ધાતુમાંથી બનાવતા.

28. વ્યક્તિ-પરિચય આપો : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા

- આદિકવિ નરસિંહ મહેતાના ભક્તિ સાહિત્યથી ગુજરાતી ભાષામાં
પદ્ધ્યસાહિત્યનો પ્રારંભ થયો.
- નરસિંહ મહેતાથી દ્વારામ સુધીનો સમય મધ્યયુગનો સમય ગણાય છે.
- નરસિંહ મહેતા 15 મીસદીમાં થઈ ગયેલા ગુજરાતી ભાષાના પ્રથમ કવિ
હતા.
- નરસિંહ મહેતાનો જન્મ ભાવનગર જિલ્લાના તળાજા ગામમા થયો હતો.
- તેમની રચનાઓ મોટાભાગે ગજલ, છંદ અને કેતરો રાગમાં છે.

29. છલોરાના કેલાસ મંદિરનો ટ્રંકમાં પરિચય આપો.

- કેલાસ મંદિર છલોરાની 16 નંબરની ગુજરાતી આવેલું છે.
કેલાસ મંદિરનું નિર્માણ દક્ષિણ ભારતના રાજ્યકૂટ રાજ્યોએ
કરાવ્યું હતું.
- એક જ મોટા ખડકમાંથી આ અદભુત મંદિરને કંડારવામાં આવ્યું
છ. ત અનેક સુંદર શિલ્પોથી સુશોલિત છે.
- તેની લંબાઈ 50 મીટર, પહોળાઈ 33 મીટર અને ઊંચાઈ 30
મીટર છે.

- દરવાજા, ઝર્ઝા અને સુંદર સ્તંભોની શ્રેણીઓથી સુશોલિત કેલાસ મંદિરનું સૌંદર્ય અવર્ણનીય છે.
- કેટલાક કલાવિવેચકો કેલાસ મંદિરને 'પશ્ચરમાંથી કંડારેલું મહાકાવ્ય' કહે છે.

30. સ્વામી વિવેકાનંદે 'વિશ્વધર્મ પરિષદ'માં ધર્મ વિશે શું કહ્યું હતું ?

► સ્વામી વિવેકાનંદે યુ.એસ.એ.ના શિકાગો શહેરમાં યોજાવેલ વિશ્વધર્મ પરિષદમાં હાજરી આપી હતી. સ્વામી વિવેકાનંદે શિકાગોમાં યોજાવેલ 'વિશ્વધર્મ પરિષદ'માં ભારતીય ધર્મ વિશે આ પ્રમાણે કહ્યું હતું : “મને કહેતાં ગર્વ થાય છે કે જે ધર્મનો હું પ્રતિનિધિ છું, તે ધર્મે જગતને સહિષ્ણુતા અને વિશબ્દિત્વના પાઠો શીખવ્યા છે.”

**31. "ચાલો ગુજરાતના દરેક ગામડે ગામડે એક નજ સરોવરનું
નિર્માણ કરીયે.' આ વિધાન સાર્થક કરવા એક વિદ્યાર્થી
તરીકે તમે શું કરી શકો.**

➤ આ વિધાન સાર્થક કરવા સૌપ્રથમ પાણીનો બગાડ નહીં કરું અને
ગામમાં પણ બીજા લોકોને આ માટે જગૃત કરવાના પ્રયત્નો
કરીશ. તે સિવાય વરસાદના પાણીનો સંગ્રહ થાય એ માટે ગામમાં
તળાવ કે તલાવડીની વ્યવસ્થા કરવા માટે લોકોને સાથ આપીશ.
તેમજ પાણીની અગત્યતા સમજાવીશ.

32. સંકલપના સમજવો :

(1) પૃષ્ઠીય જગ (2) બહુહેતુક યોજના

□ (1) પૃષ્ઠીય જગ : તે નદીઓ, સરોવર, તળાવ, ઝરણા, સાગર

માનવનિર્ભિત જગશયોમાં જોવા મળે છે. તેમાં
નદીઓ પુષ્ટિ જગ નો મુખ્ય સ્થોત્ર છે.

□ (2) બહુહેતુક યોજના : બહુહેતુક યોજના એટલે નદી - ઘીણો સાથે

સંકળાયેલ વિલિન્ઝ સમસ્યાઓ નોહલ.

33. 'મસ્કોવાઇટ' શબ્દનો અર્થ સમજાવો.

- ભારતમાં મસ્કોવાઇટ નામના અભરખનો વિશાળ જશ્યો મળી આવે છે.
- વિશ્વમાં ભારત અભરખના ઉત્પાદનમાં પ્રથમ સ્થાન ધરાવે છે.

34. અધ્યાતુમય ખનીજો કયાં કયાં છે ?

➤ થ્રૂનાના ખડકો, ચોક, એમ્બેસ્ટોસ, અબ્રખ, ફ્લોરસ્પાર,
જિઝમ (ચિરોડી), સલ્ફર, હીરા વગેરે અધ્યાતુમય ખનીજો છે.

35. 'મોટા પાયા પરના' ઉદ્યોગ કોને કહેવાય ?

➤ જે ઉદ્યોગમાં શ્રમિકોની સંખ્યા ઘણી વધારે હોય (વધુ
રોજગારી મળે) અને જેનું ઉત્પાદન પણ મોટું હોય તે ઉદ્યોગ 'મોટા
પાયા પરના ઉદ્યોગ' કહેવાય છે. દા.ત., ભારતનો સુતરાઉ કાપડ
ઉદ્યોગ.

36. ભારતનો શાણ ઉદ્યોગ કઈ સમસ્યાઓનો સામનો કરી રહ્યો છે.

- ભારતનો શાણ ઉદ્યોગ નીચેની સમસ્યાઓનો સામન કરી રહ્યો છે :
- આંતરરાષ્ટ્રીય અને દેશના બજારમાં શાણની ચીજવસ્તુઓની માંગ ઘટી રહી છે. તેની જગ્યાએ વપરાતી કૃત્રિમ વસ્તુઓ પ્રમાણમાં વધુ ટકાઉ અને ચંડિયાતી છે. તેથી આ વસ્તુઓની સ્પર્ધા વધી રહી છે.
- બીજું તરફ શાણ અને તેની વસ્તુઓનું ઉત્પાદન-ખર્ચ વધતું જાય છે. ભારતનો શાણ ઉદ્યોગ આ સમસ્યાઓનો સામનો કરી રહ્યો છે.

37.

ગુણવત્તા માનક અંગેની રાષ્ટ્રીય સંસ્થા વિશે

માહિતી આપો.

- ઉત્પાદનોની ગુણવત્તાની ચકાસણી કરવા માટે ભારત સરકારે ઈ. સ. 1947માં 'ઇન્ડિયન સ્ટાન્ડર્ડ્ઝ, ઇન્સ્ટિટ્યુટ' (ISI) નામની સંસ્થા સ્થાપી હતી, જે હવે 'બ્યૂરો ઓફ ઇન્ડિયન સ્ટાન્ડર્ડ્ઝ' (BIS)ના નામે ઓળખાય છે.
- પોતાના માલની યોગ્ય ગુણવત્તા ધરાવતા ઉત્પાદકોને IDA માર્ક વાપરવાનો પરવાનો આપવામાં આવે છે.

Thanks

For watching